SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lausuntopyyntönne asiassa HE 49/2018 vp

LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ (HE 49/2018) EDUSKUNNALLE LIIKESALAISUUS-LAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Suomen Asianajajaliitolta (jäljempänä "***Asianajaja-liitto***") lausuntoa hallituksen esityksestä liikesalaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Asianajajaliitto on toimittanut pyydetyn lausunnon 3.5.2018, minkä lisäksi Asianajajaliiton nimeämä asiantuntija on ollut lakivaliokunnan kuultavana 4.5.2018. Kuulemisen yhteydessä asiantuntijoille esitettiin tarkentavia kysymyksiä, joiden osalta lakivaliokunta pyysi muun muassa Asianajajaliitolta vielä erillistä kirjallista lausuntoa. Asianajajaliitto lausuu kysymyksistä seuraavaa.

1 Toimivaltainen tuomioistuin – muuttuisiko vastaajan asema?

Lakivaliokunta on pyytänyt lisänäkemyksiä siihen, asettaisiko lakiehdotuksen mukainen kantajan mahdollisuus tietyissä tilanteissa valita käräjäoikeuden ja markkinaoikeuden välillä vastaajan eriarvoiseen asemaan. Asianajajaliiton näkemyksen mukaan uusi laki ei muuta tilannetta vastaajan kannalta heikommaksi. Päinvastoin, uuden lain myötä kantajan valitessa käräjäoikeuden vastaajalla on valitusmahdollisuus hovioikeuteen.

Lakiehdotus voidaan näin ollen nähdä jopa parannuksena nykytilaan, sillä tällä hetkellä liikesalaisuuksia koskevat kieltohakemukset ja riita-asiat käsitellään pelkästään markkinaoikeudessa, jonka päätöksistä ei ole mahdollista valittaa, ellei korkein oikeus myönnä valituslupaa. Asianajajaliitto toteaa, että tämä on nykytilanne myös kaikkien immateriaalioikeuksien osalta, joita koskevat riita-asiat käsitellään niin ikään markkinaoikeudessa ja joita koskevista päätöksistä voi valittaa ainoastaan siinä tapauksessa, että valituslupa myönnetään.

Asianajajaliitto katsoo, että lakiehdotuksen mukainen rinnakkainen toimivalta, joka rajaa markkinaoikeuden toimivallan elinkeinonharjoittajien välisiin riita-asioihin, on omiaan suojelemaan riittävästi yksityishenkilöitä, kuten elinkeinonharjoittajan työntekijöitä, joita ei

voida haastaa vastaajiksi markkinaoikeuteen vaan ainoastaan käräjäoikeuteen. Kuten Asianajajaliitto on aikaisemmissa lausunnoissaan[1] todennut, mahdollisuus ajaa liikesalaisuusasioita myös markkinaoikeudessa on hyvä asia, koska markkinaoikeudella on asiantuntemusta tämänkaltaisista asioista ja markkinaoikeuden suhteellisen lyhyet käsittelyajat vastannevat nopeasti muuttuvan liiketoiminnan tarpeisiin paremmin kuin yleinen alioikeus.

Kootusti voidaan todeta, että vaikka lakiehdotus tietyissä tilanteissa mahdollistaa kantajalle mahdollisuuden valita käräjäoikeuden ja markkinaoikeuden välillä, tämä mahdollisuus ei heikennä vastaajan asemaa siitä, mikä se nykytilassa on.

2 Siviili- ja rikosprosessin välinen suhde – vaikuttaisiko itsekriminointisuojaan?

Lakivaliokunta on pyytänyt lisänäkemyksiä siihen, vaikuttaisiko uusi laki itsekriminointisuojaan ja kasvaisiko sitä koskeva riski uuden lain myötä. Esimerkkinä esitettiin tilanne, jossa samanaikaisesti olisi vireillä samaan liikesalaisuuteen perustuva siviili- ja rikosprosessi eri vastaajia/syytettyjä vastaan eri tuomioistuimissa.

Asianajajaliitto katsoo, että uusi laki ei muuttaisi nykytilaa. Yllä kohdassa 1 todetulla tavalla liikesalaisuuksia koskevat siviili- ja markkinaoikeudelliset asiat käsitellään markkinaoikeudessa, kun taas liikesalaisuuksia koskevat rikosoikeudelliset asiat käsitellään käräjäoikeudessa. Täten jo nykytilanteessa on mahdollista, että samaan liikesalaisuuteen perustuva asia olisi vireillä markkinaoikeudessa ja samanaikaisesti vireillä rikosasiana käräjäoikeudessa. Näin ollen yksin sillä, että jatkossa liikesalaisuuksiin perustuva siviilioikeudellinen asia tulisi vireille sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain sijaan liikesalaisuuslain nojalla, ei ole vaikutusta siihen, että samaan liikesalaisuuteen perustuva juttu voi tulla tai olla samanaikaisesti vireillä myös rikosasiana, eikä tällä muutoksella siten ole nähtävää vaikutusta itsekriminointisuojaan.

Asianajajaliiton näkemyksen mukaan edellä kuvattu esimerkki olisi kuitenkin hyvin poikkeuksellinen tilanne, eikä Asianajajaliitto pidä todennäköisenä, että käytännössä tilanne tulisi uuden lain myötä tältä osin olennaisesti muuttumaan. Tavanomaisempaa on, mikäli asia käydään ensin rikosprosessina ja mikäli oikeudenloukkauksen katsotaan tapahtuneen eikä liikesalaisuuden haltijan yksityisoikeudellista vaatimusta ole käsitelty rikosprosessin yhteydessä, että liikesalaisuuden haltija voi tällaisessa tilanteessa halutessaan vaatia korvauksia erikseen vireille saatettavassa siviilioikeudellisessa prosessissa.

[1] Suomen Asianajajaliiton lausunto 29.11.2017 työ- ja elinkeinoministeriölle (Dnro 62/2017) ja Suomen Asianajajaliiton lausunto 3.5.2018 eduskunnan lakivaliokunnalle.

3 Liikesalaisuuslain mukaiset keinot – lisääntyisikö keinojen käyttö?

Lakivaliokunta on pyytänyt lisänäkemyksiä myös siihen, onko mahdollista arvioida, missä määrin lakiehdotuksen mukaisia uusia keinoja tultaisiin käyttämään jatkossa. Asianajajaliitto toteaa, että ennakolta asiaa on vaikea arvioida. Lakiehdotuksen mukaiset uudet keinot kuitenkin parantavat merkittävästi liikesalaisuuksien haltijan mahdollisuuksia puuttua luvattomaan liikesalaisuuksien hyödyntämiseen, sillä kiellon lisäksi lakiehdotuksen mukaan liikesalaisuuden haltijalla olisi mahdollisuus vaatia muita korjaavia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi liikesalaisuutta loukkaavan tuotteen takaisinvetoa markkinoilta, loukkaavan tuotteen muuttamista poistamalla loukkaava ominaisuus tai loukkaavan tuotteen hävittämistä. Kiellon ja muiden korjaavien toimenpiteiden lisäksi liikesalaisuuksien haltijalla olisi uuden lain nojalla myös merkittävästi paremmat keinot saada kärsimänsä vahingot korvatuiksi. Liikesalaisuuden haltijalla olisi uuden lain nojalla mahdollisuus vaatia hyvitystä ja vahingonkorvausta. Hyvitystä ei voimassaolevan lain mukaan ole edes mahdollista vaatia ja vahingonkorvausvaatimuksen esittäminen siviilioikeudellisessa asiassa menestyksekkäästi on ollut käytännössä lähes mahdotonta. Täten lakiehdotuksen mukaiset uudet keinot parantaisivat liikesalaisuuden haltijan asemaa.

Edellä kuvatut keinot ovat omiaan tekemään liikesalaisuuslakiin perustuvasta siviilioikeudellisena asiana käsiteltävästä jutusta varsin varteenotettavan vaihtoehdon rikosprosessille edellyttäen, että liikesalaisuuden haltija pystyy omatoimisesti hankkimaan liikesalaisuuden luvatonta hyödyntämistä koskevan näytön juttunsa tueksi. Selvyyden vuoksi todettakoon, että uusi keinovalikoima on merkityksellinen myös sellaisen rikosprosessin yhteydessä, jossa käsitellään myös liikesalaisuuden haltijan yksinoikeudellinen vaade, tai siviilioikeudellisessa prosessissa, joka saatetaan vireille loukkauksen vahvistaneen rikosprosessin jälkeen.

Helsingissä 7. päivänä toukokuuta 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITON PUOLESTA

LAATI

Panu Siitonen
Asianajaja, Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu immateriaalioikeuden asiantuntijaryhmässä.